

DEDKOV VEČNÝ BICYKEL

Simon sa nemohol dočkať prázdnin u dedka Jozefa. Dedkov dom na okraji dediny bol pre neho vždy plný dobrodružstiev, záhad a zaujímavých príbehov. Ale najviac ho fascinovala dedkova dielňa, kde dokázal opraviť takmer čokoľvek.

Keď Simon vystúpil z auta, dedko ho už čakal pred domom. Opretý o svoj starý bicykel, s úsmevom, ktorý prezrádzal radosť z vnukovej návštevy.

„Dedko!“ kričal Simon a utekal k nemu. „Ty stále máš ten istý bicykel?“ Dedko sa zasmial a pohladkal lesklý rám svojho dvojkolesového priateľa. „Samozrejme! Je so mnou už viac ako štyridsať rokov a stále funguje ako v prvý deň.“

Simon okolo neho obdivne chodil. Bol to model, aký už dnes v obchodoch nenájdeš - masívny rám, široké pneumatiky a sedadlo z pravej kože. Starý, ale lesklý a očividne perfektne funkčný.

„Ale dedko, prečo si nekúpiš nový? V televízii ukazovali také cool elektrické bajky s farebnými displejmi, navigáciou a dojazdom aj 120 kilometrov!“

Dedko sa usmial a navrhol: „Čo keby sme si urobili malý výlet?“ Simon prikývol a vytiahol svoj moderný terénny „bajk“, ktorý mu rodičia kúpili len pred rokom. Bol to už jeho tretí bicykel za posledné štyri roky.

Dedko viedol Simona po poľnej ceste až k starej trati, ktorá viedla k zabudnutému lomu.

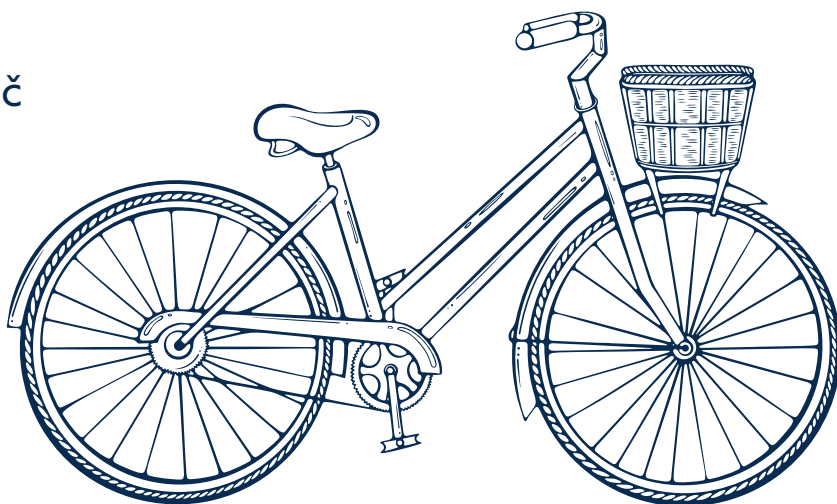
Popri ceste, v priekope, ležalo niekoľko odhodených vecí - starý televízor, rozbitý vysávač a aj pár bicyklov, špinavých a hrdzavých.

„Vidíš to, Simon?“ ukázal dedko na tie odhodené veci. „Toto je výsledok toho, keď ľudia stále kupujú niečo nové, namiesto toho, aby sa starali o to, čo už majú.“

„Ale dedko, keď sa niečo pokazí, tak sa to vyhodí a kúpi sa nové. Tak to predsa funguje,“ odpovedal Simon, opakujúc to, čo počul od kamarátov. Dedko sa zastavil a zosadol z bicykla. „Pod', niečo ti ukážem.“

Vytiahol z tašky malý kľúč a povolil skrutku na Simonovom bicykli.

„Tento článok reťaze je hrdzavý. V obchode by ti povedali, že treba vymeniť celú reťaz, možno dokonca prevodovku. To by stálo veľa peňazí.“

Simon sledoval dedkove ruky, ako zručne vyčistili zhrdzavenú časť, namazali ju špeciálnym olejom a znova namontovali. „Vidíš? Stačilo to vyčistiť a namazať. Žiadne nové diely, žiadne zbytočné výdavky, žiadny odpad.“

Kým sa vracali späť, dedko rozprával: „Keď som si kupoval svoj bicykel, rozhodol som sa pre poriadny - kvalitný. Stál viac ako ostatné, ale vedel som, že vydrží. A keď sa niečo pokazí, dá sa to opraviť.“

„Ale vo večerných správach nedávno hovorili, že ekonomika potrebuje, aby ľudia kupovali veci," nedal sa Simon. „Áno, ale ekonomika potrebuje aj planétu, na ktorej môže fungovať," odpovedal dedko.

„Každá vec, ktorú kúpiš a potom vyhodíš, skončí niekde ako odpad. Na výrobu novej veci treba suroviny, energiu a prácu ľudí. Čím viac vecí kupujeme, tým viac zaťažujeme prírodu."

Keď sa vrátili domov, dedko zobral Simona do svojej dielne. Na policiach stáli staré, ale dokonale funkčné nástroje. „Toto je kladivo, ktoré som zdedil po svojom otcovi," ukázal dedko na masívne kladivo s drevenou rúčkou. „Má viac ako osemdesiat rokov a stále ním zatĺkam klince. A vedľa je skrutkovač, ktorý som si kúpil ešte ako študent."

Simon prechádzal prstami po nástrojoch. Nikdy predtým si neuvedomil, aká hodnota môže byť v starých veciach. „Ale ako vieš, čo sa dá opraviť a čo nie?" spýtal sa Simon.

„To je dobrá otázka!" usmial sa dedko. „Keď si niečo kupujem, vždy si všímam, či je to vyrobené tak, aby sa to dalo neskôr rozložiť a opraviť. Kvalitné veci sú zvyčajne navrhnuté tak, aby vydržali a dali sa udržiavať. Lacné veci sú často vyrobené tak, aby sa nedali opraviť. A keď sa pokazia, musíš ich vyhodiť."

Dedko vytiahol zo skrine starú koženú peňaženku. „Táto peňaženka stála päťkrát viac ako bežná peňaženka v obchode. Ale mám ju už tridsať rokov a vyzerá takmer ako nová. Za ten čas by som vymenil aspoň desať lacných."

Simon začínal chápať. „Takže za kvalitné veci najprv zaplatím viac, ale nakoniec ušetrím, pretože nemusím stále kupovať nové?"

„Presne tak!“ prikývol dedko. „A ušetríš nielen peniaze, ale pomáhaš aj prírode. Menej odpadu, menej spotrebovaných surovín, menej znečistenia pri výrobe.“

V tú noc, keď Simon ležal v posteli, premýšľal o dedkovom bicykli a všetkých tých rokoch, ktoré spolu zažili. Predstavoval si všetky opravy a starostlivosť, ktorú mu dedko venoval.

Ráno pri raňajkách sa Simon opýtal: „Dedko, môžeš ma naučiť, ako opraviť môj ‚bajk‘?“ Dedko sa široko usmial. „To je skvelý nápad, Simon! A vieš čo? Poznám jednu malú dielňu, kde ich stále vyrábajú poctivo - po starom - tak, aby vydržali celý život. Možno by sme sa tam raz mohli ísť pozrieť, keď budeš potrebovať ozajstný dospelácky bicykel.“

Cez okno videl dedkov dvojkolesový zázrak opretý o stenu domu. V rannom slnku sa jeho rám leskol, akoby bol nový. Simon pochopil, že niekedy najväčšia hodnota nie je v nových veciach, ale v starostlivosti a úcte k tomu, čo už máme. A keď Simon neskôr odchádzal domov, mal v hlave plán.

Jeho nasledujúce vreckové nepôjde na novú počítačovú hru, ale na kvalitné náradie do vlastnej malej dielne, kde sa naučí opravovať veci tak, ako to robí jeho dedko.

Lebo aj malé rozhodnutia môžu znamenať veľký rozdiel - pre našu peňaženku aj našu planétu.